

Міжнародні об'єднання, нормативно-правова база з дослідження і використання акваторії Світового океану та його надр

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань

Анотація. В статті висвітлено внесок різних міжнародних наукових об'єднань вчених, що спонукали до дослідження Світового океану. Висвітлюється історія розвитку нормативно-правової бази з морського права, яка визначає юрисдикцію держави на ту чи іншу акваторію, а також регламентує та регулює наукову і господарську діяльність людини на морських просторах..

Ключові слова: міжнародне право, розробка мінеральних ресурсів, морські наукові дослідження, Світовий океан.

Вступ

Найактуальнішими проблемами сьогодення, які стосуються кожного жителя нашої планети Земля і від яких залежить майбутнє людства, є проблема освоєння людиною Світового океану. Дослідження надр, які сховані під водами океану є одним із важливих факторів, який визначає майбутнє людства на ближні століття. В сучасних умовах розвиток суспільства на пряму залежить від “кладових” схованих в акваторії. Це стосується, як узбережних державах, так і в цілому світової економічної стабільності.

Постановка проблеми. Як відомо, що люба галузь науки, освіти чи економіки і т. п. без правового та юридичного оформлення буде без дієвою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Питанню науково-дослідної та господарської діяльності різних держав у Світовому океані присвячено численні публікації [1 – 7 та ін.], які зведені в узагальнюючих роботах на кшталт “Международное право” і т. п.

Постановка завдання. Нами зроблено спробу здійснити історичний зріз становлення нині діючого на морських просторах міжнародного права та висвітлити яким чином протікає науково-дослідна і виробнича діяльність людини в акваторії Світового океану з позиції цього права.

Викладення основного матеріалу

З розвитком судноплавства, кожна держава з давніх-давен намагалась заволодіти просторами Світового океану, на початку, як транспортною артерією та житницею біологічних ресурсів. За певні акваторії точилася жорстка боротьба (війни), щоб закріпити належність тих чи інших просторів океану та його морів, між державами укладалися певні угоди.

З історичних документів відомо, що перші такі домовленості були укладені в епоху рабовласницького устрою між Римом і Карфагеном в IV, V і VI ст. за якими було встановлено кордон і режим плавання в затоках: Карфагенській та Лаціум, біля берегів Іспанії, Лівії, Сардинії.

При феодалізмі здійснювалися спроби розповсюдити владу монархів на морські простори. В подальшому Великі географічні відкриття (XV – XVI ст.) стимулювали до розподілу морів і океанів. Так, своїми булами 1493 і 1506 рр. папи Олександр VI і Юлій II розділили Атлантику між Іспанією та Португалією, що підтверджувалося двосторонніми угодами в 1494 і 1529 рр.

Розвиток морських відносин змусило монархів відмовитися від претензій на величезні простори морів та обмежитися контролем над прибережними смугами [1].

Після кругосвітніх морських подорожей на "Бигле" у 1831 – 1836 рр. з участю Ч. Дарвіна та "Челленджера" на чолі з Ч. У. Томсоном у 1872 – 1876 рр. наукова громадськість усвідомила важливість морських просторів.

Зрозумівши в повній мірі цінність Світового океану та його надр у своєму розвитку, людина розпочала інтенсивне його вивчення та освоєння. Цю свою діяльність вона узгоджувала і закріплювала відповідними нормативними документами, які приймалися на різномірних міжнародних зібраннях (радах, конгресах тощо).

Територія, що покрита водами з кожним роком все більше і більше привертала увагу вчених із різних галузей науки, її розпочали самостійно вивчати науковці різних країн, таким чином, була спроба окремих держав одноосібно вирішити питання дослідження акваторії Світового океану та його надр. Усвідомивши складність проблеми, людина спрямувала свої погляди на поєднання зусиль, для широкомасштабних комплексних досліджень окремих регіонів планети, спеціалісти природничого напрямів розпочали об'єднуватися для роботи по сумісним програмам.

Перше таке об'єднання відбулося під егідою I-го Міжнародного полярного року (МГР) у 1882 – 1883 рр. В проведеному його брало участь 13 країн, в тому числі і Росія.

Наступним таким прикладом сумісних дій є проведення VI Міжнародного географічного конгресу (м. Лондон, 1895 р.) на якому була дана рекомендація науковим товариствам усього світу зробити все, щоб приступити до вивчення Антарктики.

Усвідомивши, що досліджувати Світовий океан тільки на рівні об'єднань, мета яких наукові дослідження морських просторів без створення міжнародних координаційних організацій неможливо. В зв'язку з цим в 1897 р. створений Міжнародний морський комітет, який розпочав виконувати ці функції.

Значна роль у розвитку наукових досліджень океану належить Міжнародній раді (м. Копенгаген) з вивчення морів, яку створено в 1889 р. на IV Міжнародному географічному конгресі в Берліні. За 10 років існування, рада організувала маршрути постійних досліджень в океані, сприяла розробці методів дослідження та створенню приладів тощо.

Під час II-го МГР (1932 – 1933 рр.), метою якого було океанографічні, гляціологічні та інші дослідження Арктики, а до його задач входило комплексне вивчення полярних областей Землі та окремих гірських льодовикових районів і т. п. Дослідження в акваторії Світового океану були значно розширені і присвячувалися проблемам не тільки фундаментальної науки, але й чисто прикладним задачам, які пов'язані з земним магнетизмом, морською повітряною навігацією, бездротовою телеграфією тощо. Значний вклад у виконання задач програми внесли вчені Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР).

Після завершення II Світової війни, для підтримання та укріплення миру, безпеки та розвитку співробітництва між державами, світова громадськість у 1945 р. створила Організацію Об'єднаних Націй (ООН) до якої увійшло 184 держави (на 1 вересня 1994 р.). Після створення при ООН ЮНЕСКО (UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) у 1946 р., що об'єднав 188 держав світу (на 1999 р.) і займається питаннями освіти, науки та культури наукові дослідження Світового океану та його надр набули нового витка.

Для всебічного вивчення явищ, які протікають у гідросфері, атмосфері і літосфері, вчені 67 країн об'єднали свої зусилля для виконання досліджень по програмі Міжнародного геофізичного року (МГР), який проходив із 1 липня 1957 р. по 31 грудня 1958 р. Він фактично розпочав нову еру в дослідженні Світового океану. Відведеного часу виявилось недостатньо, і вчені продовжили співробітництво до 31 грудня 1959 р. При цих дослідженнях було отримано багато цінної інформації про нашу планету і Світовий океан.

1 грудня 1959 р. Вашингтонським договором учасниками якого були 19 держав було визначено правовий статус Антарктики. Зазначимо, що вона економічно не пов'язана з населеними територіями [3]. Характерною рисою правового режиму Антарктичного континенту, островів і морських просторів, які розташовані південніше 60-ї паралелі південної широти є те, що ці простори можна використовувати лише для наукових досліджень у мирних цілях всіма державами світу. Стаття 1 цієї угоди забороняє використання даної території у військових потребах, а стаття 5 - забороняє випробування

ядерних вибухів і захоронення радіоактивних відходів, вона є відкритою для інспекції спостерігачів, які можуть призначити держави учасники підписання Договору.

Розпочаті у 1964 - 1965 рр. радянсько-кубинські дослідження Карибського моря і Мексиканської затоки в 1970 р. вже тривали за Міжнародною програмою СІКАР. Основними учасниками якої були СРСР і США. На НДС "Академик Вернадский", "Михаил Ломоносов", "Академик А. Ковалевский" працювали і вчені з Академії наук Української Радянської Соціалістичної Республіки (АН УРСР).

У продовж подальших років здійснювалися масштабні міжнародні програми дослідження Світового океану. Так, у 1977 - 1978 рр. проведено радянсько-американський експеримент ПОЛІМОДЕ. За основними міжнародними програмами ТРОППЕКС, ДЖАСИН і ПІГАП, за якими вивчалась взаємодія океану й атмосфери, турбулентна дифузія домішок у морі, динаміка берегів, застосування дистанційного вивчення океану аерокосмічними засобами тощо. В усіх названих програмах брали участь дослідники Академії наук, вищих навчальних закладів і галузевих інститутів УРСР.

Людство з сивої давнини, а особливо з середини ХХ ст. проявляє підвищений інтерес до вивчення та розробки ресурсів Світового океану. Низка держав розробили програми орієнтовані на використання океанічного дна для видобутку корисних копалин і т. п.

Потреба регулювання мореплавання, риболовства та іншої діяльності людини, обумовила укладення з окремих питань багатосторонніх конвенцій та двосторонніх угод. Власний режим морських просторів здійснювався за звичайними нормами міжнародного права, яке на той час, мало певну вироблену законодавчу базу.

І Женевська конференція ООН з морського права, яка відбулась у 1958 р. призвела до перетворення цих норм у договірні. В результаті прийняття на даній конференції Конвенцій з морського права – про відкрите море, про територіальне море та прилеглу зону, про континентальний шельф, про риболовство та охорону живих ресурсів відкритого моря – було кодифіковано низку загальноновизнаних принципів та норм. Це – принцип свободи відкритого моря, принцип свободи судноплавства, польотів над відкритим морем і т. п. Поряд з цим, було вироблено і кодифіковано деякі нові норми, в тому числі: про обов'язки держав приймати міри проти забруднення моря нафтою та радіоактивними відходами, про режим і видах прилеглої зони, про режим континентального шельфу та інші. Конвенція 1958 р. є основним джерелом міжнародного морського права, що встановлює режим морських просторів на сьогодні. В цьому ж році було утворено Міжнародну морську консультативну організацію (ІМКО, а з травня 1982 р. – ІМО).

1960 р. відбулась ІІ Женевська конференція ООН з морського права, де розглядалося питання про ширину територіального моря та риболовної зони, але на жаль, узгодженого рішення не було прийнято.

Міжурядова океанографічна комісія (МОК) ЮНЕСКО, створена в 1960 р. розпочала виконувати функції об'єднання зусиль вчених різних країн для вивчення океану.

Конвенція ООН з морського права 1962 р. передбачала створення міжнародного органу по морському дну (МОМД) як міжнародну міжурядову організацію, яка повинна скеровувати процесом розробки морського дна за межами дії національної юрисдикції – ресурсів, що були проголошені Генеральною Асамблеєю ООН "общим наследством человечества".

У зв'язку з цим, в кінці 60-х початку 70-х рр. ХХ ст. виникла необхідність уточнення правового статусу морського дна і його надр за межами шельфу, вироблення режиму освоєння мінеральних ресурсів в акваторії, встановлення більш точних внутрішніх меж шельфу та єдиного переділу територіальних вод, розробки норм для захисту морського середовища і регулювання наукових досліджень Світового океану. Для вирішення цих та інших питань, Генеральна Асамблея ООН 17 грудня 1970 р. за пропозицією країн, які розвиваються проголосила Декларацію, суть якої зводиться до наступного, що правовий статус морського дна і його надр "является статусом неотделимого и неотчуждаемого общего наследия человечества, которое может разведываться и разрабатываться на благо всего человечества", а її основи закладено в Декларації принципів, які регулюють режим дна морів і океанів та його надр за межами дії національної юрисдикції та прийняла резолюцію 2750 (XXV), у відповідності до якої була скликана ІІІ Конференція ООН з морського права. В період з 1973 по 1982 р. відбулося 11 сесій, результат – політична рішучість переважної більшості держав у підтримку нової Конвенції ООН з морського права знайшла відображення в резолюції 37-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, яка була

прийнята 3 грудня 1982 р. За цю резолюцію проголосувало 135 держав світу [3]. Ця Конвенція ("Хартія морів") підписана та ратифікована більше ніж 150 країнами (у тому числі УРСР). Вона являє собою морський міжнародно-правовий кодекс, який увібрав і поєднав основні принципи та норми, які регламентують правове положення і використання різних категорій морських просторів, а також видобуток живих і мінеральних ресурсів Світового океану в інтересах усіх наступних поколінь людей. Зазначимо, що з цього часу в міжнародному морському праві, простори акваторії стали розрізнятися від їх міжнародного статусу та режиму. В основу такого розмежування морських просторів покладено наявність чи відсутність територіального суверенітету над ними. В залежності від цього простори Світового океану поділяються на ті, які входять до складу державної території й ті, що до неї не належать. Було визначено акваторію, яка належить до території держави, а саме: територіальне море і внутрішні води, що включають історичні затоки та інші історичні її частини. За межами державної території розташовані: відкрите море, виключна економічна зона, континентальний шельф, міжнародний район морського дна. Загальна схема класифікації морських просторів є наступною:

1) акваторія в межах державних кордонів (державна територія): внутрішні води, територіальні води, протоки, що мають спеціальні угоди, протоки, в яких установлено транзитний прохід, архіпелажні води;

2) морські простори за межами державних кордонів: економічна зона, континентальний шельф, замкнені і напівзамкнені моря, відкрите море, морське дно за межами національної юрисдикції (Район), Арктика, морські простори Антарктики [3].

Конвенція встановлює два режими, які відрізняються один від одного – відкрите море та Міжнародний район (Район). Відповідно, ці режими взаємопов'язані, їх статус як статус міжнародних просторів у багатьох фундаментальних рисах близькі, але за Конвенцією 1982 р. дозволено проводити наукові дослідження в обох, експлуатацію природних ресурсів морського дна дозволено тільки в Районі [7].

Зазначимо, що вперше в історії міжнародних організацій і права, Конвенція для правового урегулювання режиму Світового океану, включає розгалужену систему принципів і норм, які визначають нову по типу міжнародної організації – Міжнародного органу по морському дну (МОМД). Створений в якості нової міжнародної міжурядової організації МОМД наділяється специфічною компетенцією – діяльністю по розвідці та розробці ресурсів Міжнародного морського дна. Його права не обмежені за Конвенцією прийняттям рекомендацій для держав-учасників, а передбачається прийняття обов'язкових для держав норм, правил і процедур діяльності в Районі, а також включає широкі, раніше не відомі для міжнародних міжурядових організацій (ММПО) оперативні функції: від безпосередньої участі через міжнародні підприємства в здійсненні такої діяльності до укладення контрактів із державами і видачі державам дозволу на виробництво металів за такими угодами. Вище зазначені особливості МОМД говорять про нові типи міжнародної організації з широкими правами.

Одним із основних елементів економічної політики Міжнародного органу є встановлення принципу річного ліміту на виробництво металів з морських конкрецій. Це принцип вміщує конкретні формули, які обмежують виробництво металів із поліметалічних конкрецій з урахуванням росту світового ринку їх споживання, а також передбачає право МОМД обмежити рівень видобутку й інших корисних копалин.

III-ю Женевською конференцією ООН, Конвенцію 1982 р. по морському праву було уточнено та розширено рішення попередніх (I - ї та II - ї 1958 р., 1960 р.) і одночасно включено низку нових положень, які були продиктовані міжнародному морському праву соціально-політичними та технічно-економічними факторами сучасного розвитку суспільства. Вона визначила правове регулювання використання морських просторів, які поділяються на розробку мінеральних ресурсів і морські наукові дослідження. Торкнемося основних засад на яких базується принципи та міжнародна правова нормативна законодавча база.

Розробка мінеральних ресурсів. Розширення практичної сфери діяльності людини на морському дні, особливо коли вона розпочалася в глибоководних районах, поставило питання регламентації цієї діяльності. Актуальність цих проблем пояснюється, крім наукового та практичного інтересу до мінеральних ресурсів глибоководних районів морського дна, ще й тим, що ці глибоководні райони, як правило, розташовані за межами дії національної юрисдикції, сприймаються як загальна спадщина всього людства,

унаслідок чого з'являється певна можливість отримання частини доходів від використання ресурсів глибоководних морських районів. Будь-яка діяльність держав на морському дні не повинна порушувати діючі норми сучасного міжнародного права й особливо не повинна здійснювати негативного впливу на правовий режим розташованих над морським дном вод відкритого моря. Отже, уся науково-дослідна, пошуково-розвідувальна та виробнича діяльність держав на морському дні не повинні створювати будь-яких перешкод судноплавству, рибальству, науковим дослідженням приповерхневих вод, наносити шкоду навколишньому середовищу та живим ресурсам моря.

У найважливіших положеннях Конвенції зазначено:

- використання глибоководних районів морського дна за межами дії національної юрисдикції можливе “виключно в мирних цілях”. Право на діяльність у районі (пошук, розвідка, розробка) відповідно до ст. 153 Конвенції 1982 р. мають: держави-учасники, державні підприємства та фізичні чи юридичні особи (за умов, що держави учасники поручилися за них);

- пошук не дає досліднику будь-яких переважних прав, прав власності, виключних прав чи будь-яких інших прав відносно ресурсів. Пошукач має право вилучати розумні кількості ресурсів Району для проби.

Держави, які бажають отримати право на розробку ресурсів у певному районі морського дна, повинні пройти складну процедуру оформлення заявки. Так, у 1987 р. підготовча комісія зі створення Органу з морського дна зареєструвала заявку СРСР як первинного вкладника на розробку корисних копалин у районі Кларіон-Кліппертон, який вважається найбільш перспективним районом морського дна у східній частині Тихого океану. В цьому районі також на положенні первинних вкладників зареєстрували ділянки Франція, Японія, низка консорціумів США та ін.

Морські наукові дослідження. Наукові дослідження Світового океану – один із найдревніших видів морської діяльності. В сучасних умовах наукові дослідження у Світовому океані це – головним чином, дослідження самого океану і навколишнього середовища з різною метою. Залежно від безпосередніх цілей наукових робіт ці дослідження можуть носити фундаментальний чи прикладний характер. Практика міжнародних відносин не знає випадків опротестування будь-яких окремих видів мирних наукових досліджень. Міжнародне право захищає всі види наукових досліджень у Світовому океані. Такі наміри держав підтверджуються аналізом міжнародно-правових документів, які стосуються морських наукових досліджень (Гаазькі конвенції 1907 р., Гаванська конвенція про морський нейтралітет 1928 р., Конвенція про континентальний шельф 1958 р., Договір про Антарктику 1959 р. та ін.) [3].

Значний крок у регулювання науково-дослідної діяльності на просторах Світового океану було зроблено Конвенцією 1982 р., згідно з якою “усі держави незалежно від їхнього географічного положення та компетентні міжнародні організації мають право проводити морські наукові дослідження за умови збереження прав і обов'язків інших держав, передбачених у цій Конвенції” (ст. 238). Морські наукові дослідження мають здійснюватись із виконанням низки основних загальних принципів, зафіксованих у ст. 240 Конвенції 1982 р., саме:

1. “Морські наукові дослідження проводяться виключно в мирних цілях”. Отже, науково-дослідна діяльність у Світовому океані не повинна мати агресивного військового характеру і створювати ситуації, які можуть призвести до порушення миру та безпеки. Наукові установки не повинні слугувати місцем розміщення і зберігання зброї.

2. “Морські наукові дослідження проводяться належними науковими методами та засобами, сумісними з положеннями даної Конвенції”. В Конвенції йдеться про методи, які можуть застосовуватися в ході науково-дослідних робіт. Це буріння морського дна, застосування вибухових та інших речовин. Одночасно Конвенція містить положення про те, що держави повинні попереджувати або скорочувати застосування такої технології чи речовин, які можуть викликати значні та шкідливі зміни в морському середовищі.

3. “Морські наукові дослідження не повинні створювати невинуватих перешкод іншим правомірним видам використання моря, сумісним із цією Конвенцією, і належним чином поважаються при здійсненні таких видів використання”. До правомірних видів морекористування, сумісних із Конвенцією 1982 р., відносяться всі види діяльності держав у Світовому океані, не заборонені міжнародним правом, і ті, що не суперечать його основним принципам та нормам. У відкритому морі це перш за все та діяльність, яка

здійснюється на основі принципу свободи відкритого моря: судноплавство, рибальство, прокладка підводних кабелів і трубопроводів, зведення штучних островів та споруд.

4. "Морські наукові дослідження проводяться з виконанням усіх правил, прийнятих відповідно до цієї Конвенції, включаючи положення про захист та збереження морського середовища". Даний принцип особливо підкреслює важливість виконання при проведенні морських наукових досліджень конвенційних положень про охорону морського середовища. В зв'язку з цим, велике значення має розробка технічних правил, які сприяють створенню нової, менш небезпечної технології дослідження Світового океану, що отримала назву "невибухової".

Правове регулювання морських наукових досліджень визначається міжнародно-правовим режимом тих морських просторів, у межах яких проводяться дослідні роботи. У внутрішніх водах і територіальному морі дослідження проводяться тільки зі згоди прибережної держави, яка в здійсненні свого суверенітету має виключне право регулювати, дозволяти та проводити наукові дослідження в даних акваторіях. Усі іноземні науково-дослідні судна, які отримали дозвіл на дослідні роботи, при проведенні їх у територіальному морі та внутрішніх водах повинні строго виконувати закони і правила, введені прибережною державою. У випадку невиконання прибережною державою може призупинити чи заборонити здійснення морського науково-дослідного проекту.

Спеціальну увагу в Конвенції 1982 р. приділено правовому режиму науково-дослідної діяльності в Міжнародному районі морського дна. Крім держав, морські наукові дослідження в Районі має право проводити Міжнародний орган із морського дна.

Користування відкритим морем для проведення наукових досліджень як один із проявів свободи відкритого моря – невід'ємне право всіх держав. Це право однаковою мірою властиве як прибережним, так і внутрішньоконтинентальним державам, як розвинутим країнам, так і тим, які розвиваються.

Проведення наукових досліджень і пов'язаних із ними науково-експериментальних робіт у будь-якому районі відкритого моря не створює само по собі основ для домагань на виключне користування цим районом моря чи його багатствами, тобто науково-дослідна діяльність не слугує юридичною основою для будь-яких претензій на будь-яку частину моря чи його ресурси.

З 1998 р. по 1999 р. проводився Міжнародний рік океану, який завершився підписанням конвенції Хартії океану, яка була схвалена Асамблеєю Міжнародного океанічного комітету (МОК) на XVII сесії (червень 1995 р.). Слід зазначити, що Хартія представляє собою зібрання принципів і не є юридично обов'язковим документом. Це скоріше декларація намірів, поглядів та моральних зобов'язань відносно майбутнього океану, морського середовища та прибережних зон. Метою цієї Хартії є об'єднання зусиль політиків, громадськості як важливого кроку, спрямованого на сприяння розумінню значимості цієї проблеми [4; 7].

Сподіваємося (історія підтверджувала не раз), що декларативні наміри будуть світовою громадськістю приведені у певні юридичні норми, що працюватимуть на благо всього людства.

Висновки

З вище викладеного слід зробити наступні висновки:

1. З кожним роком наукова громадськість все тісніше співпрацює в області дослідження та розробки надр Світового океану.

2. Різномірні об'єднання вчених із різних країн світу, що носили епізодичний характер, початковою метою яких було дослідження акваторії Світового океану переросли в постійно діючі з Міжнародним статусом, які по мірі розвитку суспільства виробили правові норми, що стосуються, як контролю окремих держав за певними ділянками акваторії, так і діяльності у певних частинах морських просторів.

3. Людина зрозуміла важливість Світового океану та його надр, які сховані водами для подальшого розвитку людської цивілізації, вона створила правову базу відповідно до якої регламентується певна науково-господарська діяльність її на просторах океану без нанесенню йому шкоди.

4. Суспільство виробивши загальну Міжнародну правову базу урівняло права всіх країн світу на користування ресурсами, які сконцентровані в Світовому океані.

5. Сама людина регламентує та регулює свою діяльність в акваторії Світового океану через Міжнародні організації, розуміючи всю його значимість для подальшого розвитку людської цивілізації на Землі взагалі.

Література

1. Международное право. – М.: Юридическая литература. – 1982. – С. 413 – 442.
2. Международно-правовой режим использования научно-исследовательских судов / [Щипцов А. А., Анцелевич Г. А., Высоцкий А. Ф. и др.]; под ред. Г. А. Анцелевича. - К.: Наук. думка, 1996. – 384 с.
3. Митропольський О. Ю. Основи морської геології: Підручник / Олексій Митропольський, Олена Іванік. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2004. – С. 187 – 193.
4. Міжнародний рік океану (проблеми, пошуки, здобутки): Науково-навчальний посібник. – К.: Знання, 2000. – С. 246.
5. Национальные морские комплексные экспедиции, их значение для Украины и пути совершенствования / Щипцов А. А., Анцелевич Г.А., Высоцкий А. Ф. [и др.]; под ред. А. А. Щипцова. - К.: Наук. думка, 1996. - 284 с. - (Международно-правовой режим использования научно-исследовательских судов).
6. Щипцов А. А. Проблемы и перспективна развития морских экспедиционных исследований и научно-исследовательского флота Украины / А. Щипцов, А. Стажилов. - Киев: НАМИТ, 1995. - 51 с.
7. Яковлев И. И. Международный орган по морскому дну. – М. Наука. – 1986. - С. 61.

Аннотация. С.Г. Половка *Международные объединения, нормативно-правовая база по исследованию и использованию акватории Мирового океана и его недр.* В статье рассматривается вклад различных международных научных объединений ученых, какие способствовали исследованию Мирового океана. Освещается история развития нормативно-правовой базы по морскому праву, которая определяет юрисдикцию государства на ту или иную акваторию, а также регламентирует и регулирует научную и хозяйственную деятельность человека на морских просторах.

Ключевые слова: международное право, разработка минеральных ресурсов, морские научные исследования, Мировой океан.

Abstract. S.G. Polovka *The international associations, normative base on researches and use of water area of World ocean and depth.* In clause the contribution of various international scientific associations. The scientists is considered what promoted research of World ocean. The history of development of normative legal base under the sea right is shined which defines (determines) jurisdiction of the state on this or that water area, and also regulates and adjusts scientific and economic activity of the man on sea open spaces.

Keywords: international law, the development of mineral resources, marine scientific research, the ocean.

Поступила в редакцию 01.12.2012.